

VOORLOPIG VERSLAG van de vaste Commissie voor Justitie omtrent het ontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 1195 en 1639j van het Burgerlijk Wetboek.

§ 1. Vele leden verklaarden zich zeer wel met het onderhavige wetsontwerp te kunnen verenigen. Zowel de verbetering van de positie van de werknemer met betrekking tot pensioenrechten die niet overeenkomstig de Pensioen- en spaarfondsenwet zijn gedekt als de verlenging van de opzegtermijn van werknemers van 50 jaar en ouder had hun instemming.

Sommige leden merkten op, dat schaalvergroting op het terrein der particuliere onderneming onvermijdelijk leidt tot verschijnselen, welke de bestaanszekerheid van de werknemer, van hoog tot laag, kunnen aantasten, en, naar de praktijk in de laatste tijd geleerd heeft, ook werkelijk aantasten.

Het is derhalve redelijk maatregelen te overwegen, waardoor de werknemers, voorzover nodig, beschermd kunnen worden. Eenzelfde effect als schaalvergroting kan ook het gevolg zijn van plotselinge gedwongen sluiting van bedrijven; ook hier geeft de praktijk lering en ook hier zijn maatregelen tot bescherming logisch te verdedigen. Maatregelen als hier bedoeld zullen, om effect te sorteren, op wettelijke grondslag moeten berusten. Hiervan uitgaande waren deze leden bereid voorstellen als in het wetsontwerp neergelegd in principe te aangaan.

Verscheidene leden waren van mening, dat de geschiedenis van dit wetsontwerp aantoont, dat de Regering wijs zal doen bij wijzigingen als de onderhavige de S.E.R. te raadplegen. Het ongevraagd advies van de S.E.R. heeft immers tot ingrijpende wijzigingen van het oorspronkelijke ontwerp geleid. Het had deze leden voorts bevreemd, dat zelfs de Staatscommissie voor de herziening en aanvulling van de burgerlijke wetgeving niet gehoord is. Had de Regering zich tevoren van deskundig advies, hetzij van de S.E.R., hetzij van de Staatscommissie B.W., hetzij van beide voorzien, dan zou waarschijnlijk een meer doordacht ontwerp zijn ingediend. Bezwaarlijk vonden deze leden het voorts, dat thans een ontwerp aan de orde is, waarover ten aanzien van een belangrijk onderdeel intrinsiek de Raad van State niet is gehoord.

§ 2. Sommige leden verklaarden zich met de wijziging van artikel 1195 van het Burgerlijk Wetboek te kunnen verenigen, zij het, dat het hier gaat om een betrekkelijk kleine groep van werknemers. Zij vroegen in dit verband de aandacht voor het antwoord van de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid op de schriftelijk door het lid dezer Kamer de heer Delprat gestelde vragen (*Aanhangsel Handelingen*, Eerste Kamer dezer zitting, blz. 39) en in het bijzonder voor het antwoord op vraag 5. De Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid heeft daarin toegezegd de S.E.R. op zeer korte termijn advies te vragen betreffende een eventuele herziening van de Pensioen- en spaarfondsenwet, in het bijzonder wat betreft het vraagstuk van de bescherming der toegezegde pensioenen. De leden, hier aan het woord, vroegen zich af, of het niet verstandig zou zijn de behandeling van dit probleem en die van

de privilegiëring van vorderingen, in de onderhavige memorie van toelichting onder het hoofd *Bevoorrechtiging van pensioen-aanspraken* te combineren. Vooralsnog kwam het hun voor, dat een zodanige combinatie tot een meer volledige behandeling van het vraagstuk der bescherming zou kunnen leiden.

Verscheidene leden, die overigens erkenden, dat de materie der geprivilegieerde vorderingen ingewikkeld en onoverzichtelijk is, waren niettemin niet geheel gelukkig met de methode van invoeging der nieuwe privileges in artikel 1195 B.W. Zij konden voorshands niet inzien, waarom de pensioenvorderingen niet onmiddellijk gevolgd worden door de loonvordering van artikel 1195, onder 4° (huidige tekst).

Maatschappelijk gezien bestaat er tussen deze vorderingen een nauw verband. De wetgever had dit op eenvoudige wijze kunnen erkennen door het huidige voorrecht van artikel 1195, onder 3° te schrappen, zoals ook voorgesteld is in artikel 3.10.4.1 van het ontwerp B.W. Naar het oordeel van deze leden zou er geen bezwaar hebben bestaan op dit punt een détail van het ontwerp B.W. bij dit wetsontwerp reeds te realiseren.

Voor al nu de totstandkoming van boek 3 van het ontwerp B.W. nog geruime tijd op zich zal laten wachten, ware het gewenst geweest deze verbetering thans reeds aan te brengen, te meer omdat daarmede ten aanzien van de belangen, welke het onderhavige wetsontwerp wil dienen, een meer sluitende regeling zou zijn verkregen.

Tenslotte vroegen deze leden, hoe naar het oordeel van de bewindsman het privilege van artikel 1195, onder 6° (nieuw) zich verhoudt tot de loonbescherming, vervat in het bij wetsontwerp 9515 voorgestelde artikel 42a van de Werkloosheidswet.

Vele leden koesterden enige twijfel ten aanzien van de juistheid van de rangorde der verschillende privileges die voor werknemers van belang zijn; met name vroegen zij zich af of het privilege van artikel 1195, 4° nieuw en wellicht ook dat van artikel 1195, 3° nieuw B.W. voorrang moet hebben boven het bestaande privilege van artikel 1195, 4° oud B.W. betreffende het loon van werknemers.

Weliswaar wordt in de memorie van toelichting als motief voor de voorgestelde rangorde aangevoerd dat pensioengerechtigden een zwakkere positie innemen en voor hun bestaan meer afhankelijk zijn van de bevoorrechte vordering dan andere bevoorrechte crediteuren, maar nu er een welvaartsvaste A.O.W. bestaat is dit maar zeer ten dele waar. Daar komt nog bij dat het privilege van artikel 1195, 4° nieuw, betrekking kan hebben op grote bedragen, welke vaststelling bovendien veel tijd kan vergen. Het bestaande voorrecht van werknemers met betrekking tot hun loon en andere uit het arbeidscontract voortvloeiende vorderingen kan dus in sommige gevallen veel van zijn belang verliezen. Daar staat echter tegenover dat wetsvoorstel 9515 beoogt een belangrijke voorziening te treffen ten behoeve van de werknemers, die bij deconfiture van een onderneming geen of geen tijdige betaling ontvangen. Wordt dit voorstel wet, dan vervallen de bezwaren dezer leden voor een belangrijk deel, doch niet geheel; de voorzieningen immers die wetsvoorstel 9515 ten behoeve van werknemers wil treffen zijn beperkter in omvang dan de vorderingen welke artikel 1195, 4° oud bevoorrecht verklaart. Moeten deze werknemers dan terugvallen op de Algemene Bijstandswet of zijn er andere sociale wetten waarop zij een beroep kunnen doen, zo vroegen deze leden. De leden hier aan het woord zouden gaarne door de Minister omtrent deze moeilijkheid worden voorgelicht. Om een voorbeeld te noemen: ontwerp 9515 heeft betrekking op loon gedurende de opzeggingstermijn, echter over ten hoogste 4 weken; de termijn van opzegging kan evenwel langer zijn. Zullen alle werknemers waar het hier om gaat na 4 weken in aanmerking komen voor een W.W.-uitkering?

§3. Vele leden, die in de aanvang van dit verslag reeds hadden verklaard zich te kunnen verenigen met een verlenging van de opzegtermijn voor oudere werknemers, beschouwden het niettemin als een schaduwzijde, dat arbeiders van 50 jaar en ouder, indien zij, om welke reden dan ook, werkloos worden,

minder gemakkelijk nieuw werk zullen vinden. Ziet de Minister kans dit bezwaar op enigerlei wijze te ondervangen?

Sommige leden waren van oordeel, dat de Minister in de memorie van toelichting terecht het bezwaar had onderschreven, dat door de S.E.R. naar voren werd gebracht tegen de stringente bepalingen betreffende aan oudere werknemers te verlenen ontslag. Het is wellicht niet overbodig er hier de aandacht voor te vragen, dat dit bezwaar vaak nog meer geldt voor hoger en middelbaar personeel dan voor personeel op weekloon. Voor de eerstgenoemde werknemers kan ontslag op hogere leeftijd meermalen betekenen, dat het verkrijgen van een nieuwe betrekking tot de onmogelijkheden behoort. De thans voorgestelde regeling betekent zeker een belangrijke verbetering. Het zal evenwel zaak zijn nauwlettend in het oog te houden, hoe zij in de praktijk zal werken. Vanzelfsprekend zal dit met betrekking tot alle categorieën werknemers dienen te geschieden.

§ 4. Vele leden wilden zich gaarne aansluiten bij de betogen, die in het voorlopig verslag van de Tweede Kamer zijn geleverd om aan de fiscus en de sociale verzekeringsinstellingen minder belangrijke preferenties te verlenen dan zij thans hebben.

Enkele leden merkten naar aanleiding van hetgeen bij de behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer te dezer zake naar voren was gebracht op, dat bij déconfitures en faillissementen doorgaans het gehele actief naar belastingen en sociale verzekeringen gaat. De curator in menig faillissement gevoelt zich terecht meer een belastingdeurwaarder dan een instrument tot rechtvaardige verdeling van de beschikbare activa.

Kan de Minister statistische gegevens uit de laatste jaren overleggen waaruit blijkt:

a. de verhouding tussen werkelijke activa en uitstaande schulden;

b. de bedragen resp. percentages die worden verschuldigd uit hoofde van hypotheeken en eigendomsoverdrachten tot zekerheid;

c. de bedragen resp. percentages die waren verschuldigd uit hoofde van belastingen en aan sociale verzekeringsinstellingen;

d. de bedragen resp. percentages, die overbleven voor andere schuldeisers;

e. de bedragen resp. percentages die bij faillissement krachtens artikel 40 van de Faillissementswet aan de arbeiders zijn uitbetaald?

In al deze gevallen ware zowel het percentage der activa als dat der voor voldoening in aanmerking komende schulden te vermelden. Pas indien deze gegevens ter tafel liggen, is met meer nauwkeurigheid vast te stellen, of de voorgestelde wetswijziging een reële inhoud heeft.

Vastgesteld 10 april 1968.

VAN MEEUWEN (*Voorzitter*)
HÖPPENER
BRONGERSMA
CAMELBECK
DELPRAT
VERDAM
DE GEER VAN OUDEGEIN
VAN WIJK
SNOEK
VAN OMMEREN-AVERINK.